

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ФІЗИКИ (7–9 КЛАСИ, НУШ)

**Ужгородський ліцей ім. Августина Волошина Ужгородської міської ради
Закарпатської області
2026/2027 навчальний рік**

1. Нормативна основа

Оцінювання результатів навчання учнів 7–9 класів з фізики здійснюється відповідно до:

1. Закону України «Про освіту».
2. Закону України «Про повну загальну середню освіту».
3. Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
4. Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів».
5. Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
6. Чинної модельної навчальної програми з фізики для 7–9 класів та розробленої на її основі навчальної програми, за якою працює заклад освіти.

Оцінювання ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, дослідницькому та особистісно орієнтованому підходах.

2. Загальні підходи до оцінювання

Оцінювання результатів навчання з фізики спрямоване на визначення рівня сформованості природничо-наукової компетентності учнів, здатності розуміти фізичні явища, процеси та закономірності, проводити дослідження, розв'язувати фізичні задачі й застосовувати отримані знання в повсякденному житті.

Основними завданнями оцінювання є визначення здатності учнів:

- розуміти фізичні поняття, величини, закони та закономірності;
- пояснювати фізичні явища і процеси;
- установлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- формувати гіпотези та перевіряти їх експериментально;
- планувати й проводити фізичні досліди;
- користуватися фізичними приладами та обладнанням;
- виконувати вимірювання фізичних величин;
- аналізувати результати експериментів;
- розв'язувати фізичні задачі;
- використовувати формули, графіки, таблиці та схеми;
- створювати й застосовувати фізичні моделі;
- оцінювати достовірність результатів;
- застосовувати фізичні знання для пояснення природних і технічних явищ;
- дотримуватися правил безпечної діяльності.

Оцінювання здійснюється за **12-бальною шкалою** відповідно до очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою.

3. Основні групи результатів навчання

Група 1. Досліджує природу

Оцінюється здатність учня здійснювати дослідницьку діяльність, планувати та проводити фізичні експерименти, виконувати вимірювання, аналізувати отримані результати.

Основні показники:

- визначення мети дослідження;
- формулювання дослідницької проблеми;
- висування гіпотез;
- планування експерименту;
- добір необхідного обладнання;
- правильне використання фізичних приладів;
- дотримання правил безпеки;
- виконання вимірювань;
- визначення ціни поділки вимірювального приладу;
- фіксування результатів дослідження;
- аналіз експериментальних даних;
- оцінювання точності результатів;
- формулювання обґрунтованих висновків.

Особлива увага приділяється правильності виконання експериментальних дій, самостійності та здатності пояснювати результати дослідження.

Група 2. Здійснює пошук та опрацьовує інформацію

Оцінюється здатність учня знаходити, відбирати, аналізувати, систематизувати й використовувати інформацію фізичного змісту.

Основні показники:

- пошук інформації в підручниках, довідниках та цифрових джерелах;
- розуміння фізичних текстів;
- аналіз схем і моделей;
- читання графіків;
- робота з таблицями фізичних величин;
- використання довідкових даних;
- порівняння інформації з різних джерел;
- оцінювання достовірності відомостей;
- систематизація отриманої інформації;
- представлення результатів інформаційного пошуку;
- формулювання висновків на основі опрацьованих даних.

Група 3. Усвідомлює закономірності природи

Оцінюється здатність учня розуміти фізичні закономірності, пояснювати явища та процеси, застосовувати фізичні знання для розв'язання навчальних і життєвих проблем.

Основні показники:

- розуміння фізичних понять;
- знання фізичних величин та одиниць вимірювання;
- пояснення фізичних явищ;
- застосування фізичних законів;
- установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- аналіз взаємозв'язків між фізичними величинами;
- використання формул;
- побудова фізичних моделей;
- розв'язування фізичних задач;
- пояснення принципів роботи технічних пристроїв;
- застосування фізичних знань у життєвих ситуаціях;
- формулювання аргументованих висновків.

4. Загальні рівні результатів навчання

Рівень	Бали	Узагальнена характеристика
--------	------	----------------------------

Початковий	1–3	Учень розпізнає окремі фізичні явища, відтворює елементарні відомості, називає окремі фізичні величини, виконує найпростіші завдання переважно за допомогою вчителя.
Середній	4–6	Учень розуміє основні фізичні поняття, описує явища, застосовує відомі формули за зразком, розв'язує нескладні типові задачі, виконує елементарні досліди за інструкцією.
Достатній	7–9	Учень переважно самостійно застосовує фізичні знання, пояснює закономірності, розв'язує типові та складніші задачі, проводить експерименти, аналізує результати й обґрунтовує висновки.
Високий	10–12	Учень демонструє глибоке розуміння фізичних закономірностей, самостійно розв'язує складні та нестандартні задачі відповідного рівня, планує дослідження, критично аналізує дані, аргументує висновки й застосовує знання в нових ситуаціях.

Наведена таблиця є предметно адаптованим узагальненням рівнів оцінювання. Повні офіційні загальні критерії за кожним балом визначено наказом МОН № 722.

5. Критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності

5.1. Усні відповіді

Під час оцінювання враховуються:

- правильність і повнота відповіді;
- розуміння фізичних понять;
- знання фізичних законів і закономірностей;
- правильність використання фізичної термінології;
- здатність пояснювати фізичні явища;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- використання формул і фізичних величин;
- наведення прикладів із повсякденного життя;
- логічність і послідовність викладу;
- аргументованість висновків;
- самостійність відповіді.

Високий рівень передбачає здатність учня не лише відтворювати теоретичний матеріал, а й пояснювати фізичну сутність явищ, установлювати взаємозв'язки та застосовувати знання в нових ситуаціях.

5.2. Розв'язування фізичних задач

Оцінюються:

- правильність розуміння умови задачі;
- визначення відомих і невідомих фізичних величин;
- правильність запису умови;
- переведення величин у відповідні одиниці;
- обґрунтованість вибору фізичних законів і формул;
- правильність математичних перетворень;
- логічність і послідовність розв'язання;
- правильність обчислень;
- зазначення одиниць вимірювання;
- перевірка отриманого результату;
- пояснення фізичного змісту відповіді.

Під час оцінювання фізичних задач враховується не лише правильність кінцевої відповіді, а й хід розв'язання, обґрунтованість використаних формул та логічність міркувань.

Якщо учень правильно обрав фізичну модель і спосіб розв'язання, але припустився окремої арифметичної помилки, це враховується під час визначення оцінки.

5.3. Лабораторні роботи

Оцінюються:

- розуміння мети лабораторної роботи;
- правильність підготовки обладнання;
- дотримання правил безпеки;
- правильність виконання експерименту;
- уміння користуватися вимірювальними приладами;
- точність вимірювань;
- правильність фіксування результатів;
- виконання необхідних обчислень;
- аналіз отриманих даних;
- оцінювання точності та можливих похибок вимірювання відповідно до навчальної програми;
- правильність оформлення результатів;
- формулювання висновків;
- самостійність виконання.

Під час оцінювання лабораторної роботи враховуються як результати вимірювань, так і сформованість експериментальних умінь учня.

Якщо отримані експериментальні результати відрізняються від теоретично очікуваних, але учень правильно виконав вимірювання, зафіксував дані, проаналізував можливі причини відхилень і сформулював обґрунтований висновок, це враховується під час оцінювання.

5.4. Практичні роботи та експериментальні завдання

Оцінюються:

- розуміння поставленої проблеми;
- правильність добору фізичних методів;
- вибір необхідних приладів;
- дотримання інструкції;
- правильність експериментальних дій;
- точність вимірювань;
- застосування фізичних законів;
- аналіз результатів;
- обґрунтованість висновків;
- самостійність виконання.

Формами практичної діяльності можуть бути вимірювання фізичних величин, складання простих електричних кіл, дослідження механічного руху, вивчення теплових, світлових та інших фізичних явищ відповідно до навчальної програми.

5.5. Фізичний експеримент і дослідницькі завдання

Оцінюються:

- визначення дослідницької проблеми;
- формулювання мети;
- висунування гіпотези;
- планування експерименту;
- добір обладнання;

- визначення послідовності дій;
- дотримання правил безпеки;
- виконання вимірювань;
- фіксування результатів;
- аналіз експериментальних даних;
- перевірка гіпотези;
- формулювання висновків.

Високий рівень виконання передбачає здатність учня самостійно планувати дослідження, обирати методи, аналізувати можливі джерела похибок та обґрунтовувати висновки.

5.6. Робота з графіками

Оцінюються:

- правильність читання графіків;
- розуміння фізичного змісту осей;
- визначення фізичних величин за графіком;
- правильність використання одиниць вимірювання;
- аналіз залежностей між величинами;
- правильність побудови графіків;
- визначення характеру зміни фізичних величин;
- встановлення закономірностей;
- інтерпретація отриманих даних;
- формулювання висновків.

Особлива увага приділяється здатності учня пояснювати фізичний зміст графічної інформації.

5.7. Робота з фізичними схемами та моделями

Оцінюються:

- правильність розпізнавання фізичних об'єктів;
- розуміння умовних позначень;
- уміння читати фізичні схеми;
- правильність побудови схем;
- пояснення принципів дії фізичних моделей;
- встановлення взаємозв'язків між елементами;
- використання моделей для пояснення явищ;
- формулювання висновків.

Під час роботи з електричними схемами додатково враховуються правильність позначень елементів електричного кола, розуміння принципів його роботи та дотримання вимог безпеки.

5.8. Тестові та контрольні роботи

Оцінюються:

- правильність відповідей;
- знання фізичних понять;
- розуміння фізичних законів;
- уміння використовувати формули;
- правильність обчислень;
- здатність аналізувати фізичні ситуації;
- розуміння графічної інформації;
- установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- застосування знань у практичних ситуаціях;
- обґрунтованість висновків.

Тестові й контрольні роботи можуть містити завдання з вибором відповіді, встановленням відповідності, визначенням послідовності, короткою та розгорнутою відповіддю, розв'язуванням задач, аналізом графіків, схем і фізичних ситуацій.

Кількість завдань, їхня складність, максимальна кількість балів та порядок переведення результатів у 12-бальну шкалу визначаються для конкретної роботи й повідомляються учням до її виконання.

5.9. Навчальні проєкти та дослідницькі роботи

Оцінюються:

- актуальність теми;
- правильність формулювання мети й завдань;
- розуміння фізичної сутності досліджуваного явища;
- добір і використання джерел інформації;
- застосування фізичних законів;
- обґрунтованість методів дослідження;
- самостійність виконання;
- достовірність отриманих даних;
- аналіз результатів;
- аргументованість висновків;
- якість представлення результатів;
- дотримання академічної доброчесності.

Формами роботи можуть бути фізичні дослідження, експериментальні проєкти, створення моделей фізичних явищ, презентації, відеодосліди, дослідницькі звіти, інфографіка та інші навчальні продукти.

6. Особливості оцінювання фізики в 7 класі

У 7 класі оцінювання спрямоване на формування базових фізичних знань, розвиток експериментальних умінь та здатності пояснювати фізичні явища.

Відповідно до змісту чинної навчальної програми оцінюються:

- розуміння фізики як науки про природу;
- знання основних фізичних величин;
- використання одиниць вимірювання;
- умінь користуватися фізичними приладами;
- визначення ціни поділки приладів;
- виконання простих вимірювань;
- пояснення фізичних явищ;
- застосування фізичних законів;
- розв'язування нескладних задач;
- виконання лабораторних досліджень;
- аналіз результатів;
- формулювання висновків.

Особлива увага приділяється формуванню навичок безпечної експериментальної діяльності та розумінню зв'язку фізики з повсякденним життям.

7. Особливості оцінювання фізики у 8 класі

У 8 класі оцінювання спрямоване на поглиблення фізичних знань, розвиток умінь застосовувати закони фізики, проводити експерименти та розв'язувати задачі відповідно до навчальної програми.

Оцінюються:

- розуміння фізичних понять і закономірностей;
- пояснення фізичних процесів;
- застосування формул;

- розв'язування кількісних і якісних задач;
- виконання експериментальних досліджень;
- використання вимірювальних приладів;
- аналіз залежностей між фізичними величинами;
- робота з графіками та схемами;
- пояснення принципів роботи фізичних пристроїв;
- аналіз результатів;
- обґрунтування висновків.

8. Особливості оцінювання фізики в 9 класі

У 9 класі оцінювання спрямоване на систематизацію та поглиблення фізичних знань, розвиток наукового мислення, здатності застосовувати фізичні закони для пояснення складніших явищ і процесів.

Оцінюються:

- розуміння фізичних законів;
- пояснення фізичних закономірностей;
- аналіз фізичних процесів;
- застосування математичного апарату;
- розв'язування задач різного рівня складності;
- використання графічних моделей;
- проведення фізичних експериментів;
- аналіз експериментальних результатів;
- оцінювання точності вимірювань;
- застосування фізичних знань у технічних і життєвих ситуаціях;
- формулювання обґрунтованих висновків.

Конкретний зміст оцінювання в кожному класі визначається навчальною програмою, за якою працює заклад освіти.

9. Види оцінювання

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання здійснюється для відстеження навчального поступу учнів, визначення навчальних потреб та надання конструктивного зворотного зв'язку.

Може передбачати педагогічне спостереження, усні коментарі, самооцінювання, взаємооцінювання, рефлексію, аналіз виконаних завдань і експериментальних робіт.

Результати формувального оцінювання не враховуються під час підсумкового оцінювання.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється протягом освітнього процесу для визначення проміжного рівня досягнення очікуваних результатів навчання.

Учитель самостійно визначає кількість, періодичність і форми поточного оцінювання відповідно до навчальних цілей.

Поточні оцінки фіксуються в класному журналі без обов'язкового зазначення груп результатів.

Тематичне оцінювання

Тематичне оцінювання здійснюється за потреби на основі поточних оцінок, результатів підсумкової тематичної роботи або їх поєднання.

Проведення окремої підсумкової роботи після кожної теми, розділу чи модуля не є обов'язковим.

Семестрове оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється на основі тематичних оцінок, а за їх відсутності — поточних оцінок.

За рішенням учителя може проводитися підсумкова семестрова робота, яка охоплює результати навчання, передбачені програмою на відповідний період.

За результатами семестру виставляється **одна оцінка з фізики**.

Окреме семестрове оцінювання кожної групи результатів не є обов'язковим.

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється відповідно до чинних нормативних вимог з урахуванням результатів навчання учня протягом навчального року.

Річна оцінка відображає рівень досягнення очікуваних результатів навчання з фізики.

10. Принципи об'єктивності та академічної доброчесності

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах:

- об'єктивності;
- справедливості;
- прозорості;
- неупередженості;
- систематичності;
- індивідуального підходу;
- академічної доброчесності.

Учні мають право:

- бути завчасно ознайомленими з критеріями оцінювання;
- отримувати пояснення щодо виставлених оцінок;
- знати власні навчальні досягнення та напрями вдосконалення;
- отримувати конструктивний зворотний зв'язок;
- оскаржувати результати оцінювання в установленому порядку.

Під час оцінювання враховуються результати навчання, а не поведінка учня чи особисте ставлення до нього.

Оцінювання не використовується як засіб покарання.

Під час виконання лабораторних, практичних та експериментальних робіт обов'язковим є дотримання правил безпеки.

11. Нормативні документи

1. **Державний стандарт базової середньої освіти**, постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п>
2. **Наказ МОН від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів»:**
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-26>
3. **Наказ МОН від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»:**
<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity?v=6a8420819f7e7>
4. **Роз'яснення МОН «МОН спростило процедури оцінювання в базовій школі»** від 18.08.2026:
<https://mon.gov.ua/news/mon-sprostylo-protsedury-otsiniuvannia-v-bazovii-shkoli>
5. **Модельні навчальні програми для 5–9 класів НУШ, природнича освітня галузь:**

<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>